

Tramremise
en centrale
werkplaatsen
GVB, 1995

W2

AMSTERDAM DE HALLEN HET NIEUWE HART VAN AMSTERDAM WEST

Foyer van
Hotel De Hallen

Twintig jaar heeft de Amsterdamse Kinkerbuurt moeten wachten tot de herbestemming van de oude tramremise was voltooid. Maar sinds de opening in 2015 trekken bewoners en toeristen in drommen naar de zeven gerenoveerde hallen, om een filmpje te pakken, een boek of schilderij te lenen of te eten in het populaire foodcourt. De volkse Ten Katemarkt ligt er om de hoek.

AMSTERDAMSER dan hier krijg je het niet. Vergeet de Jordaan, de Kinkerbuurt is het alledaagse domein van de Amsterdammers. Hier deint het helblonde hoogopgespoten haar op het ritme van de in leggings gestoken benen, achter kindervan of boodschappenkar. Op weg naar de Ten Katemarkt: lekker veel voor weinig. Maar de oude volksbuurt ontkomt net als de Pijp en de Jordaan niet aan de golf van verhipping die de stad overspoelt. Tussen de kilonaller en witgoedzaak met superkoopjes, tref je nu nieuwe *booze* & *food*-hotspots als Bar Brouw in de Ten Katestraat en The Breakfast Club aan het Bellamyplein. De Kinkerbuurt is gewild aan het worden. Wie snel is kan nog de authentieke sfeer proeven op de Ten Katemarkt, met zijn goedkope textiel en groente. Maar de veranderingen gaan hard.

Drie mislukte plannen
Midden in die opkomende buurt ligt De Hallen, een oude

tramremise die aan een tweede leven is begonnen. Twintig jaar heeft het geduurd en drie keer liepen plannen stuk op verzet uit de buurt of financiële onhaalbaarheid, maar de vierde keer was het raak. Begin 2015 is het gebouw getransformeerd tot het pulserend centrum van de Kinkerbuurt met negen bioscoopzalen, een enorm foodcourt, een hotel, restaurants, een kunstuitleen, de bibliotheek, film- en televisiestudio's en tal van bedrijven op het gebied van media, mode en ambachten.

PARALLEL AAN de Kinkerstraat, net achter de negentiende-eeuwse gevels, loopt van de Bilderdijkkade tot aan de Ten Katemarkt een lange overdekte passage. Het is de slagader van de tramremise, waar de zes andere hallen van het complex op uitkomen. De tramremise is tussen 1902 en 1908 gebouwd door de dienst Publieke Werken – de beroemde afdeling van de gemeente Amsterdam die als kraamkamer voor de architecten

van de Amsterdamse School fungeerde. Het onderkomen van de elektrische trams, die vanaf 1900 de paardentrams vervingen, is een sober en ruimtelijk complex. De bakstenen gevels vormen een gesloten bolwerk, maar binnen valt het licht overvloedig door vrije overspanningen van 9 tot wel 21 meter. Opvallende historische details zijn door restauratiearchitect André van Stigt gerespecteerd en teruggebracht, zoals een deel van de tramsporen, de zogenoemde polonceauspanten die de kappen dragen en de hoge groene deuren die de hallen ontsluiten.

Spannende realitysoap

Tot 1996 parkeerde en repareerde het Gemeentevervoerbedrijf hier de trams. Maar in 1996 valt het doek. De Centrale Werkplaats sluit, de trams verhuizen naar Diemen-Zuid en de histo-

rische trams verkassen naar de remise in de Lekstraat. Twintig jaar lang staat de tramremise in de Kinkerbuurt vervolgens leeg. In zijn geschiedenis *Nieuw leven in de Hallen* beschrijft Eisse Kalk uitvoerig 'de spannende realitysoap' van twee decennia plannen en ruziemaken. Het roemruchte plan van Harry de Winter voor een Broadway aan de Kinkerstraat – een groot uitgaanscentrum – sneuvelt door fel verzet van buurtbewoners. De plannen van het stadsdeel voor een nieuw stadskantoor verzanden in een moeras van cijfers en worden uit vrees voor een financieel drama afgeblazen. De laatste akte in de soap is een gevecht tussen projectontwikkelaar Lingotto, die in opdracht van de gemeente een plan heeft gemaakt met veel nieuwbouw en ook sloop, en de stichting TROM, die hamert op behoud van de historie. Die laatste wint.

DE TRAMREMISE ONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJ mag in 2013 aan de slag. En dat is bijzonder, want de TROM is een initiatief van buurtbewoners. Samen met nieuwe gebruikers, lokale ondernemers en onder de vleugels van architectenbureau Van Stigt hebben zij een plan ontwikkeld voor de tramremise dat wel haalbaar bleek. 'Draagvlak,' zegt voorzitter Eisse Kalk van de Stichting TROM, 'daar begint het mee, niet met geld.' Gelukkig kwam de benodigde veertig miljoen euro er wel. Met hulp van instituties als het Nationaal Restauratiefonds en de Triodos Bank, maar minstens zo belangrijk ook via investeringen en commitment van betrokken ondernemingen en particulieren. Vervolgens ging het snel. Twee jaar verbouwen en de tramremise verschijnt in nieuwe gedaante.

'JE MOET WEL EEN BEETJE GEK ZIJN OM JE HIERAAN TE WAGEN'

↑
André van Stigt, architect

mingsprojecten. Hij is een architect die mogelijkheden zoekt en vindt. Hij luistert naar het gebouw, denkt vanuit het gebouw. Zoals bij De Hallen. In grote delen van de remise kwam geen daglicht. In plaats van te slopen en grote, dure lichthoven te maken, bestemde Van Stigt die donkere ruimten tot filmzalen en studio's. Slim, effectief en goedkoop. Van Stigt is ook een sociale architect. Hij wil mensen samenbrengen, coalities smeden tussen nieuwe gebruikers en oude buurtbewoners. Dat klinkt ook door in de financiële constructies die hij mede bedenkt. Kapitaalcrachtige huurders van De Hallen, zoals het hotel, betalen meer huur dan de fietsenmaker.

Voor de transformatie van de oude tramremise tot het 'werkend hart van West' bracht Van Stigt veertien miljoen euro aan sponsorgeld bijeen, afkomstig van andere trotse Amsterdammers. 'We hoefden niet gesubsidieerd te worden, we deden het met elkaar,' zegt hij tegen lokale omroep AT5. Met een volharding die zeldzaam is. 'Ja,' beaamt hij volmondig, 'je moet wel een beetje gek zijn om je hieraan te wagen.'

» Zonder André van Stigt zou De Hallen nooit gerealiseerd zijn. Sterker, zonder hem had Amsterdam er heel anders uitgezien. Herbestemmingsarchitect Van Stigt trekt sinds 1981 een spoor van vernieuwing door de stad. Het Entrepotdok, de Oranje Nassaukazerne, de Graansilo's, Pakhuis de Zwijger, het Olympisch Stadion, het Conservatorium Hotel en nu De Hallen: Van Stigt stond aan de wieg van vele succesvolle herbestem-

→ Tramremise en centrale werkplaatsen GVB, 1995

← Centrale passage van verbouwde tramremise

→ Terras van Brasserie Halte 3

Hal 1 t/m 7

Wie vanaf de Bilderdijkkade nu de Hannie Dankbaarpassage betreedt, genoemd naar een voormalig stadsdeelvoorzitter van Oud-West, slentert langs de afzonderlijke hallen, met elk zijn eigen attracties. Zo liggen naast de bibliotheek in Hal 1 de Filmhallen, met negen filmzalen waar zowel de betere films uit Hollywood als arthouseproducties worden vertoond. In Hal 3, de meest monumentale van allemaal, is het eten geconcentreerd, met aan de kant van het Bellamyplein restaurant Meat West en Brasserie Halte 3. Je bereikt de Foodhallen vanuit de passage, die regelmatig wordt gebruikt voor evenementen. Aan de twee lange zijden van dit smakelijke foodcourt staan kraampjes met de meest uiteenlopende etenswaren. Voor een lekkerbekje of een bal gehakt moet je naar de Ten Katemarkt, maar wie zin heeft in exclusievere snacks en gerechtjes heeft keus te over. In het midden

is een groot terras ingericht, waar je samen en toch apart kunt genieten van het eten dat je bij de stands hebt uitgekozen.

HAL 4 is het domein van de televisiestudio's en Hal 5 biedt ruimte aan de Building School, waarmee bouwbedrijven die aan de transformatie van de hallen hebben bijgedragen bij jongeren belangstelling voor oude ambachten willen kweken. Bij kunstuitleen Beeldend Gesproken in Hal 7 kun je een schilderij of beeld voor thuis uitzoeken. Hier vind je ook een bonte verzameling bedrijfjes, zoals een fietswerkplaats, een kappersschool en een ontwerpbureau. Blijven logeren? Dat kan in smaakvol design van Hotel De Hallen, gevestigd in de hal die uitkomt op het Bellamyplein. Wat een verademing: geen zieloze plaatjes aan de muur, maar echte kunst.

LE PARISIEN

» Nog zo'n beroemde Amsterdammer die de stad in een nieuw licht zette was filmpionier Jean Desmet. Hij richtte in 1910 aan de Nieuwendijk zijn tweede filmtheater op: Cinema Parisien. De zaal kreeg in 1924 een prachtig interieur in artdecostijl. Tot 1987 heeft het theater het volgehouden – zij het de laatste jaren als een morsige pornobioscoop. Nu staat er op zijn plek een Etos. Ilse Hughan, de kleindochter van Jean Desmet, voorkwam echter vernietiging van het waardevolle interieur. Zij liet de zaal minutieus demonteren en schonk deze aan het Filmmuseum. Joop van Stigt, de vader van André van Stigt, bouwde de zaal in het Vondelparkpaviljoen van het museum weer op. Na de verhuizing naar Amsterdam-Noord schonk het Filmmuseum – tegenwoordig Eye geheten – 'klein Tuschinski' aan De Hallen en zoon André heeft de lambrisering, plafonddecoraties en lampen liefdevol in de nieuwe bioscoop opgenomen. Alle negen zalen van de Filmhallen hebben een eigen karakteristiek interieur, maar Le Parisien is het absolute topstuk. «

↑
Fietswerk-
plaats
Recycle

→
Kunstuitleen
Beeldend
Gesproken

→
Interieur
van Le
Parisien

PRAKTISCH**HORECA**

Brasserie Halte 3
Bellamyplein 51
020 – 218 17 75
halte3.nl

Foodhallen

Bellamyplein 51
020 – 218 17 75
foodhallen.nl

Restaurant Meat West

Bellamyplein 51
020 – 218 17 76
meatwest.nl

Hotel De Hallen
Bellamyplein 47
020 – 515 04 53
hoteldehallen.com

CULTUUR

Filmhallen
Hannie Dankbaar-
passage 12
020 – 820 81 22
filmhallen.nl

EVENEMENTEN

Ten Katemarkt
Dagelijkse warenmarkt
(behalve zondag) in de
Ten Katestraat.
tenkatemarkt.nl

Local Goods
Weekend Market
Wekelijkse design- en
warenmarkt op zaterdag
in de centrale passage
met louter in Amsterdam
gemaakte producten.
bit.ly/goodsmarket

INFORMATIE

Eisse Kalk (2015)
Nieuw leven in de Hallen.
20 jaar plannen voor
hergebruik. Amsterdam:
Stichting Agora Europa.
ISBN 978-90-811002-6-7.
Gratis e-boek is ook te
downloaden via de web-
site van De Hallen (zie
onder). Ook te lezen via:
bit.ly/levenhallen

dehallen-amsterdam.nl
Overkoepelende website
over alle activiteiten en
voorzieningen in
De Hallen.